

tegoriji klasičnih oz. tradicionalnih medenjakov, ge. Dagmar Gojčičovo in Saro Vanicko Gojčič, ki sta z medenjacom, poimenovanim Ornamentirani medenjaki, osvojili 1. mesto v kategoriji medenjakov z dodatki začimb in zelišč ter drugih naravnih sestavin, ge. Tjašo Medarda in Andrejo Stankovič z Medenjaki dr. FIG in g. Nikolaja Ernesta Padevskega, ki je z Miklavževim medenjacom osvojil 1. mesto v mešani kategoriji. Najvišje priznanje, plaketo »Zlati medenjaki 2014« sta prejeli ga. Dagmar Gojčičova in Sara Vanicka Gojčič.

Tokratna novost dneva čebelarstva je bila razglasitev rezultatov natečaja za »Pravi slovenski čebeljak« v treh kategorijah: 1. Pravi slovenski čebeljak; 2. Slovenski čebeljak, starost; 3. Slovenski čebeljak kot posebnost. Posvet se je v iz-

Slavka Zafošnik, predstavnica »do čebel najbolj prijazne občine 2014« Slovenska Bistrica

Čebelarstvo je za občino tista dejavnost, ki skrbi za več znanja ter za zdravje ljudi in okolja, razvoj pa lahko širi še z dodatno ponudbo v turizmu. Za osvojitve tega naziva gre posebna zahvala ČD Slovenska Bistrica in njegovemu dolgoletnemu predsedniku g. Norbertu Jedlovčniku.

jemno dobrem razpoloženju končal z ogledom in s pokušnjo medenjakov, ki so prispeli na natečaj za Zlati medenjaki. *Tanja Magdič, svetovalka JSSČ*

Dagmar Gojčičová in Sara Vanicka Gojčič, dobitnici Zlatega medenjaka 2014

Priznanje naju je s hčerko presenetilo in razveselilo, čeprav mi je ob izpolnjevanju prijavnice za natečaj neki notranji glas pravil, da bodo najini medenjaki zmagali. Ne samo zaradi ornamentov na njih, ampak tudi zaradi njihovega zelo dobrega vonja in okusa. Za natečaj vem že vsa ta leta, vendar se doslej nikoli nisem prijavila. Vedno sem pomislila, da bo za to že napočil pravi čas. In to je bilo sedaj.

Po rodu sem sicer Čehinja. Iz otroštva se spominjam, kako je mama predvsem pred božičnimi prazniki pekla pecivo z medom. Iz medenega testa je z modelčki izrezovala različne oblike. Na Češkem ima peka medenjakov dolgotrajno tradicijo. Recept za medenjake imam od mame, vendar sem ga nadgradila; prava mora biti predvsem mešanica začimb, saj ne sme prevladovati samo ena

Foto: MB

začimba. Pomemben je tudi vonj medenjaka po medu in začimbah. Prav tako ne smemo zanemariti uležanosti testa (lahko tudi več dni ali tednov), saj to daje medenjacom kakovost.

PREDSTAVITEV ČEBELARJA

Z Notranjske na Koroško in nazaj

Življenjska pot čebelarja, triinosemdesetletnega Cirila Vidriha, vodi z Notranjskega na Koroško in nazaj. Na tej poti so ga vedno zvesto spremljale čebele ...

Čebele izbrale čebelarja

G. Vidrih je v otroštvu živel v Rakeku. Že zgodaj je ostal brez očeta, ki je še pred smrtjo zgradil lepo družinsko hišo. Njegova mama je bila navdušena nad malimi živalmi. Spontano si je zaželela čebele, čeprav jih v njeni družini niso imeli. Sina Cirila je nagovorila, da bi čebelaril. Leta 1948 je kupila dve čebelji družini in se včlanila v društvo, njemu pa je priskrbel mentorja g. Keniča, po poklicu učitelja na osnovni šoli, ki

Čebelar Ciril Vidrih

Foto: MB

ga je učil čebelarjenja. G. Kenič je družini podaril dva prazna panja in vanju so naselili čebele. Z bratom sta pri hiši naredila tudi manjši čebelnjak. Na Srednji tehnični šoli v Ljubljani se je izšolal za metalurga. Po končani šoli leta 1950 so ga z dekretom napotili na delo na Koroško, natančneje v Topilnico v Žerjavu, kjer je delal v proizvodnji svinca. Zaradi tega je mama čebelarjenje kmalu opustila in čebele prepustila sosedu. Ciril je na Koroškem delal vso svojo delovno dobo, večino časa kot vodja proizvodnje, zadnja leta pa je sodeloval pri vodenju investicij. Tam se je ustalil, se poročil s Korošico in rodili sta se jima dva sinova in hči. Žal pa je žena zaradi nesreče umrla veliko prezgodaj.

Čebele so se na Koroškem na prav poseben način vrnile v njegovo življenje. Začelo se je tako, da je leta 1968 na stavbo uprave Topilnice, prav pred njegovo pisarno, priletel roj in seveda ga je ogrebel. Njegov sodelavec in prijatelj čebelar Albert Hanzman - Albi je na hitro priskrbel panj, mu v svojem čebelnjaku zanj naredil prostor in mu omogočil, da sta v njegovem čebelnjaku pod Uršljo goro čebelarila skupaj. G. Albi je zanj izdelal tri panje, v zameno pa ga je on učil za voznikiški izpit. Ko je g. Albi videl, kako navdušen je Ciril nad čebelarjenjem, mu je odstopil svoj mali čebelnjak, sam pa je poleg prejšnjega postavil novega, večjega. Ker je bilo okolje zaradi velikih emisij iz Topilnice onesnaženo, so morali čebele preseliti pod Uršljo goro. Kmetje in čebelarji Zgornje Mežiške doline so se z Rudnikom Mežica dogovorili za delno povrnitev škode, ki so jo povzročili strupeni izpusti. Že pred leti so se razmere toliko izboljšale, da škode zaradi onesnaževanja ni bilo več.

Čebele in čebelarji – najboljša družba

G. Vidrih se je med čebelarje in tudi lovce vključil zato, ker je bila njegova služba zelo naporna in je potreboval razvedrilo. Službene obveznosti mu niso dopuščale, da bi imel več kot deset čebeljih družin. Po koncu dela je pogosto šel še brez kosila k čebelam, da se je malo sprostil. »*Ko greš k čebelam, moraš odpisati vse, ker moraš vso svojo pozornost nameniti čebelji družini. To te spremeni, odmisliš druge*

skrbi in osredotočen si na čebele,« je o svoji anti-stresni apiterapiji povedal g. Vidrih. Včasih je ostal do večera, včasih pa samo malo pobrskal in je zado-stovalo. V naravi, v gozdu, ob potoku in pri čebelah, občuti zadovoljstvo.

Veliko mu pomeni tudi druženje z drugimi čebelarji, saj je tovarštvo zanj izjemno pomembno. V čebelarški družbi so se vsi tikali in se dobro razumeli, ker so jih povezovalе čebele. Srečevali so se ob čebelnjakih, pa tudi v društvenem čebelnjaku, ki je bil in je še zdaj središče srečanj.

Čebelarstvo dobi kolesa

Leta 1986 se je upokojil in se skupaj z družino preselil v rojstno hišo v Rakeku. Stari čebelnjak na Koroškem je prevzel čebelar Mirko Ratej, sam pa se je odločil, da se bo intenzivneje ukvarjal s čebelarstvom, zato je povečal število čebeljih družin. Največje število družin, za katere je skrbel, je bilo petdeset. Leto pozneje jih je začel tudi prevažati na pašo, sprva s tovornjakom, pozneje pa z zabojnikom za dvaintrideset panjev. Vozil jih je predvsem na kostanjevo in akacijevu pašo, pa tudi na škržatovo pašo v dolino Osp. Bolj zaradi zanimivosti kot zaradi pridelka jih je prevažal še v Liko. Prav tako jih je vozil na Kras in v okoliške gozdove logaške planote in Javornikov.

Na območju Rakeka imajo sicer možnost spomladanske travniške paše, paše na lipi, saj jih na tem območju veliko raste ob cestah kot parkovno drevo, ter paše na javorju, ki daje v ugodnih razmerah dvojno pašo, nektarno in manovo. Ker gozdarji cenijo javor, ga je v gozdovih veliko, zato je to zelo perspektivna paša. Žal je lanski žled polomil zelo veliko lip in javorjev. Smrekova paša je občasna dopolnilna paša, vendar ne izstopa. Paše na akaciji in kostanju nimajo. Za to območje je značilen pozen razvoj čebel, to pa je sam najbolj opazil, ko jih je prevažal na akacijo, saj so del paše izrabile za razvojno pašo. Zdaj ima na zabojniku v bližini svojega doma le osem čebeljih družin. Pred tem je imel v najemu zidan čebelnjak, vendar ga je zaradi starosti opustil.

Foto: Arhiv Ciril Vidrih

Stari čebelnjak pod Uršljo goro

Na akacijevi paši

Foto: Arhiv Ciril Vidrih

Za okolico Rakeka je bila najznačilnejša gospodarsko pomembna paša na hoji. ČD Rakek ima 50 stojišč, zato prevaževalci svoje čebele pogosto prevažajo v te kraje. Pozna več prevaževalcev in s tistimi, ki so tja večkrat pripeljali svoje čebele, so se dobro razumeli. Ker na pasiščih ni površinske vode, jo je bilo treba pripraviti, problem pa so rešili tako, da so domačini zagotavljali vodo za čebele, prevaževalci pa so jim v zameno dobavljali vino. Težave pa povzročajo tisti prevaževalci, ki sprva rezervirajo stojišče, nato pa svoje čebele peljejo drugam, na da bi sporočili, da jih ne bo. Posledica takšnega ravnanja je tako izpad dohodka ČD kot tudi neizrabljen paša. Glede občasno napetih odnosov med prevaževalci in lokalnimi čebelarji meni, da ni nikakršnih težav, če vsi ravnamo človeško in tako, kot kaže narava. Urejeni morajo biti tudi pašni red in stojišča. ČD Rakek ima že nekaj časa urejeno oboje.

Obdarovanje s čebeljimi pridelki

G. Vidrih ima smisel za trženje. Ko je še delal v Topilnici na Koroškem, je nekoč predlagal, da bi zaposlenim za novo leto podarili medena darila. Vodstvo je privolilo v to in od takrat naprej je to postala tradicija, ki ji je lani komaj ostal zvest zaradi slabše paše. Za zaposlene je vsako leto v darilni embalaži – zabojčkih pripravil več vrst medu s cvetnim prahom v majhnih kozarčkih, dve vrsti medu in med z lešniki.

Ker se je odločil podpreti skupno akcijo za boljšo kakovost medu po načelih HACCP, pa tudi zaradi višje cene, se je vključil v Kolektivno blagovno znamko in zdaj v shemo Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. Za svoj med, predvsem hojev, je na ocenjevanjih medu na AGRI in v Semiču prejel tudi nekaj bronastih in srebrnih priznanj. Spominja se, kako težko je bilo včasih prodati med in kako se je to spremenilo, saj ga sedaj zaradi slabe paše ni, povpraševanje po njem pa je veliko. K večji prodaji so največ pripomogli promocijski projekti ČZS, kot najodmevnejši predvsem medeni zajtrk.

Izlet v vzrejo matic

V obdobju, ko je povečeval čebelarstvo, je želel spoznati čim več čebelarjev, jim pomagati pri delu in se tako od njih učiti. Kakih pet let je sodeloval z Markom Debevcom, da je spoznal čebelarjenje v večjem obsegu in se naučil vzreje matic. Njegov сосед čebelar ga je navduševal za vzrejo in tako so s kolegi v Javnih zgradili plemenilno postajo. Z vzrejo matic v štiridesetih plemenilnikih se je ukvarjal približno pet let. Vzreja je bila sicer zanimiva in uspešna, vendar ni bila registrirana. Zato so matice dobavljali samo bližnjim čebelarjem, večino pa so jih celo podarili, ker niso pričakovali velikega zasluga, saj je šlo bolj za osebno zadovoljstvo. Vzrejo so kmalu opustili, zelo pa jo je oteževala tudi navzočnost medveda v teh krajih.

Veliko se je naučil tudi od čebelarskega mojstra Borisa Seražina, ki se je preselil v te kraje in postal član društva. Ker je bil g. Vidrih takrat predsednik društva, je znal g. Seražina modro vključiti in motivirati, da je v društvu vodil usposabljanje čebelarjev, se dejavno vključil v spomladanske in jesenske debatne večere, ki so dobro obiskani, in čebelarjem sproti svetoval glede na letni čas in razvoj čebel. G. Seražin je strokovno veliko pomagal tamkajšnjim čebelarjem. Vidrih mu je pomagal pri izdelavi 11+3-satnih AŽ-panjev – omar, tako da ima poleg 10-satnih AŽ-panjev tudi sam dve njegovi omari oz. dva Borisova panja, kot jim pravi sam.

Ker je z učenjem od drugih veliko pridobil in svoje znanje potrdil z nacionalno poklicno kvalifikacijo čebelar, je g. Vidrih svoje znanje vedno tudi sam rad razdal drugim. Čebelarji ga pogosto sprašujejo o čebelarjenju, nekaterim pa je postal tudi mentor in jih učil.

Dober voditelj povezuje zmožnosti različnih ljudi za skupno dobro

G. Vidrih je bil najprej član ČD Žerjav. Vsa leta je v društvu opravljal različne naloge, od tajnika do predsednika več komisij. Sodeloval pri graditvi čebelarskega doma v Jazbini, ki je bil odprt na dan čebelarskega praznika leta 1984 in ga čebelarji uporabljajo še danes. Leto pozneje je prevzel tudi delo za pridobitev društvenega prapora. Po preselitvi na Notranjsko je postal častni član ČD Žerjav, poleg tega pa je prejel vsa tri odličja Antona Janše. Že takrat je razmišljal o povezovanju koroških društev v območno zvezo. Zdaj je g. Vidrih član ČD Rakek. Na Notranjskem se je takoj vključil v čebelarsko dejavnost. Leta 1989 je bil izvoljen za predsednika ČZD Cerknica, ena izmed njegovih nalog pa je bila tudi organizacija čebelarskih strokovnih ekskurzij in usposabljanj. Za izjemno zahtevno izdajo biltena »Čebelarstvo na Notranjskem« je pripravil pregledno gradivo, ki ga je začel zbirati že g. Albreht. Predsednik je bil dva mandata. Pri skupnih nalogah in dejavnostih mu je uspelo povezati pet društev s skupaj več kot 200 čebelarji: ČD Rakek, ČD Cerknica, ČD Begunje pri Cerknici, ČD Loška dolina in ČD Bloke. Zdaj je predsednik nadzornega odbora te zveze. Ker so povezani, lahko zaradi zadostnega števila udeležencev organizirajo več izobraževanj in izletov (sami napolnijo avtobus), pa tudi čebelarski piknik, ki ga vsako leto pripravi drugo društvo.

Vzreje matic se je učil od Marka Debevca.

Foto: Arhiv Ciril Vidrih

Zaradi svojega prepričanja o nujnosti povezovanja za doseganje skupnih ciljev in uveljavljanja interesov je sodeloval tudi v organih ČZS. Tako je bil do izteka prejšnjega mandata član nadzornega odbora naše krovne organizacije. Konec devetdesetih let in v obdobju graditve Čebelarkega centra je bil dva mandata član upravnega odbora ČZS. Med drugim je bil tudi predsednik komisije za odlikovanja. Ves čas njegovega delovanja v organih ČZS se je ta lepo razvijala. Razprave so bile tehtne, sklepi premišljeni, odnosi med člani organov zveze pa dobri. Osebnostno je bil navdušen nad graditvijo Čebelarkega centra na Brdu pri Lukovici, saj so bile delovne razmere na Cankarjevi ulici v Ljubljani slabe. Prepričan je, da je bila zgrajena stavba na Brdu pri Lukovici zelo dobra odločitev, saj je nekaj posebnega in edinstvenega v svetovnem merilu. Od tedaj se je čebelarstvo dobro razvijalo. Pred tem je ČZS oz. njena predhodnica ČZDS bolj ali manj skrbela samo za izdajanje Slovenskega čebelarja. Na terenu je vodil nekatere akcije za zbiranje sredstev: pridobili so žebliček in organizacijo udarniškega dela. Cerkniški čebelarji so centru podarili klopi, ki so postavljene pred stavbo in ki jih vzdržujejo še dandanes.

Po njegovem mnenju sicer čebelarji center pre malo obiskujejo, ker jim primanjkuje navezanosti. Ko obišejo čebelarski sejem v Celju, gredo na kosilo raje na Trojane, kot da bi šli v Center, to pa prav gotovo ni prav.

Druženje čebelarjev je smisel čebelarkega turizma

Ena izmed posebnosti g. Vidriha je njegovo veselje nad medsebojnim obiskovanjem čebelarjev na strokovnih ekskurzijah, ki so pravzaprav oblika čebelarkega turizma. Na obisk na Notranjsko je prihajalo veliko ČD iz Koroške, Prekmurja in Primorske. Ogleдали so si Rakov Škocjan z maketo presihajočega Cerkniškega jezera, društveni čebeljak, čebelarsko učno pot ob Cerkniškem jezeru in grad Snežnik. Takšen izlet je trajal ves dan, sam pa je vse organiziral in vodil tako, da so bili vedno zadovoljni vsi udeleženci. Tudi čebe-

larji ČZD Cerknica radi obišejo druge kraje. Vsako leto imajo vsaj tri strokovne ekskurzije. S polnim avtobusom so obiskali že vse od Goriškega do Bovškega. Vrste čebelarkega turizma, ko čebelarji obišejo čebelarje, je lepa, ker se čebelarji družijo ter vidijo druge kraje in zanimivosti, tako da se ljudje vrnejo domov zadovoljni. Čebelarski turizem je zdaj postal organizirana dejavnost, ki ni več volonterska. Večja sta ponudba in interes. Navdušen je tudi nad čebelarskimi prazniki. Udeležil se je vseh dvanajstih, trinajsti pa bo na Notranjskem, torej pri njih. Po njegovem mnenju se morajo čebelarski prazniki nadaljevati ne samo zaradi skupnega nastopa in kulturnega dela, ampak zato, ker je zelo pomembno srečati znance in podobno misleče. Sam je rad hodil tudi na kongrese Apimondie. Udeležil se je dveh – v Vancouveru in na Irskem.

O pomembnosti izobraževanja za prihodnji razvoj čebelarstva

Razvoj čebelarstva je po njegovem mnenju zelo pozitiven. Celotna organizacija, ČD, ČZD in ČZS kot krovna organizacija, je zastavljena dobro. Z nadaljevanjem takega dela ter s pridobitvijo finančnih pomoči in subvencij se bo čebelarstvo utrjevalo. Predavanja, literatura in tečajji prispevajo k vključevanju novih članov v društva, čeprav jih drugi zaradi starosti opuščajo. Če bo narava dopustila, se bo ČZS še krepila. V naravi opaža vse pogostejše ujme, to pa ga skrbi. Lahko je to zgolj eno izmed obdobij razvoja Zemlje, lahko pa gre tudi za širši in dolgoročnejši pojav. V pokrajini so občutne spremembe, npr. poplave. Zaradi lanskega zleda, vremenskih nevšečnosti, obilnih padavin in pomanjkanja paše so se razmere za čebelarstvo zelo poslabšale. G. Vidrih ne pomni tako slabe letine, gozd je uničen, za zdaj pa ni znano, kdaj se bodo razmere izboljšale.

Mlajšim čebelarjem svetuje, naj berejo, se udeležujejo usposabljanj ter posvetujejo z okoliškimi čebelarji, za katere vedo, da jim lahko kaj ponudijo. Brez dvoma imajo za vse to veliko boljše možnosti, kot so bile pred leti. Dandanes lahko za nasvet po telefonu pokličeš svetovalno službo. Kljub temu je še vedno pomembno tudi mentorstvo v društvih. Nekdaj so se čebelarji učili drug od drugega s pogovori: »Kaj pa ti narediš v takšni in takšni situaciji?« Drug drugemu so medsebojno strokovno pomagali, zdaj pa je takšna oblika pomoči do neke mere institucionalizirana v svetovalni službi terenskih svetovalcev.

Ker je g. Vidrih zdaj že v zrelih letih, mu pri čebelarskih opravilih pomagajo preostali člani družine. Starejši sin ima kmetijsko izobrazbo in je pripravljen kaj pomagati in postoriti pri čebelah, zato upa, da bo morda po upokojitvi prevzel tudi njegovo čebelarstvo. Za zdaj se je prilagodil tako, da zmanjšuje obseg čebelarjenja, vendar bo še vztrajal. **MB**

Ob nekdanjem zidanem čebeljaku